

נראדה אור

פרשת במדבר תשפ"א

גליון סו שנה ב

מאור רבדיק מלעכוויטש קידיעני

דברות קודש

גילוי אור הנשמה על ידי התורה

במדבר מלשון דיבור מורה על **עבודת התפלה**, וכמאמר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע על הפסוק (תהלים כט, ה) יחיל ה' מדבר קדש, שהבורא יתברך מייחל ומצפה לדיבור קדוש שמוציא יהודי מפיו, וכפי שבכח התפילה מתקבצים כל חלקי הקדושה למקומם כדא"י בספה"ק, כן יש בתפלה כח לקבץ ולגלות חלקי הנשמה הנסתרים בעובי חומריות הגוף, ובזה יבוא לתכלית הנרצית בעסק התורה.

זהו ענין הקדמת נעשה לנשמע, כי הנשמה מצד טבעה כל תשוקתה לידבק בהשם יתברך, ותמיד מוכנה ועומדת לעשות רצון קונה ללא שום מניעה, אבל הגוף מצד טבעו נמשך אחר עניני החומר, לכך הסדר הרגיל הוא שהשמיעה

המשך בעמוד הבא >>>

הענין השני הוא שלא יעסוק בתורה ומצוות לגרמיה כי אם בכדי לעשות נחת רוח להשם יתברך ובכדי להשלים רצונו יתברך להמשיך שפע לעוה"ז על ידי התורה, ולא תהא כונתו לשם טובת הנאה גשמית, ואף לא רק עבור השפע הרוחני הנשפע בנשמתו על ידי התורה, כי אם ידבק עצמו במדת החסד, כמאמר הכתוב (משלי לא, כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, שעל ידי תורתו ישפיע תענוג למעלה וימשיך טובה וברכה לכל העולם.

והענין השלישי הוא התפילה, כידוע מספה"ק שתכלית התפילה לגלות אור נשמת היהודי, וכדא"י מהבעש"ט הק' (עי' דמ"א פר' נח) עה"פ (בראשית ו, יז) צהר תעשה לתיבה שתכלית התפילה אינה באמירת התפילה בלבד, כי אם להאיר את התיבות, שתאיר הנשמה בכל תיבה מתיבות

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' (במדבר א, א). איתא במדרש בשלשה דברים ניתנה תורה באש ובמים ובמדבר.

בגמ' (שבת פח, א"ר חמא ברבי חנינא מ"ד (שה"ש ב, ג) כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, ויש לבאר מה רבותא יש בהקדמת נעשה לנשמע, כי מאי גרע באם שומעים ואחר מקיימים.

עוד איתא (שם) אמר ר"ל מאי דכתיב (בראשית א, א) ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם תוהו ובוהו.

ביאור הענין כי איתא בחז"ל (סנהדרין לח:) בשעה שרצה הקב"ה לברוא את האדם נמלך במלאכי השרת והיו מן המלאכים שאמרו (תהלים ח, ה) מה אנוש כי תזכרנו, כי היה רצונו יתברך לתת באדם כאן בעוה"ז נשמה אשר קדושתה גדולה מאד וחצובה ממקום עליון למעלה ממלאכי השרת, ולכן טענו שמן הנמנע להוריד נשמה קדושה כ"כ לתוך גוף חומרי הנמצא בעולם הגשמי, אשר העולם והגוף יסתירו אורה מצד עצם מציאותם, אמנם הבורא יתברך לא שמע לטענתם וברא האדם בעולם הגשמי באופן שלא יחשיך אור הנשמה, ותוכל הנשמה לגלות אורה ולידבק ביוצרה ככל האפשר אף בהיותה בגוף חומרי, אלא שזהו רק בתנאי קודם למעשה שיקבלו ישראל את התורה, כי התוה"ק אשר היא שורש נשמות ישראל מגלה אור נשמת האדם, ורק ע"י שמדבק עצמו בכל לבו בתורה ומצוותיה יוכל לגלות אור נשמתו במציאות הגשמית.

זהו ביאור הכתוב (בראשית ב, א) וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, כלומר שכל הבריאה טוב מאד, כאשר תוכל להביא לתכלית בריאתה שיתגלה אור הנשמה בעולם הגשמי, אמנם לזה מוכרח שיהא יוהי ערב ויהי בוקר יום השישי, וכדברי הגמ' שהיא רמז לשישי בסיון שבו יקבלו ישראל את התורה, ורק אם יקבלו את התורה יתקיימו שמים וארץ כי על ידי התורה תבוא הבריאה לתכליתה, ואם לאו אין כל תכלית וטעם בכל מעשה בראשית.

ובמדרש (קה"ג, טו) איתא נחמיה בריה דר' שמואל רב נחמן אמר והנה טוב מאד וכו', והנה טוב זה יצר טוב מאד זה יצר הרע, יצר טוב מורה על הנשמה ויצר הרע על הגוף, וברא הקב"ה העוה"ז באופן אשר על ידי שיקבלו ישראל את התורה ימשך אף הגוף אחר הנשמה ולא יפריענה מעבודת הבורא, וכדברי חז"ל (ברכות נד.) בשני יצירין ביצר טוב וביצר הרע.

בכדי שיזכה האדם לבוא לתכלית זו על ידי התורה נצרך לג' דברים, האחד הוא כח ההתגברות, כי חיי האדם מלאים בניסיונות ובכל עת נצבים לפניו כל מיני מניעות המפריעות בלימוד התורה וקיום מצוותיה, ורק על ידי שיהא חזק בדעתו שלא להתפעל מכל מיני מניעות ומצבים משתנים, יוכל לדבק עצמו בכל נפשו בתורה ומצוותיה באופן שיבוא לתכלית הנרצית בגילוי אור נשמתו.

שביני אור

צריכים, חייבים, מוכרחים להתעורר - מרגיש כל יהודי בימים אלו, אך מה עושים למעשה - איננו יודעים מה בדיוק נדרש מאיתנו ואף אין לנו נביאים וחוזים שידעו להצביע מה בדיוק השם יתברך דורש מעמנו במאורעות התקופה, אך כמדומה שיפה אמר וענה על כך הרה"ג ברוך גוטמן בהיותנו בדרך חזור משבת ההתאחדות בנהריה.

במשך הנסיעה היה הציבור נבוך בנקודה זו - כיצד לתקן כאשר אין מי שיורה לו מה הטעון תיקון, נענה ר' ברוך ואמר הלא דואי אין הקב"ה מכה לחינם, ואם מבקש היה הקב"ה מאיתנו לתקן דבר מסוים, הרי שהיה שולח לנו דברו ביד נביאים לגלות לנו מהו דבר זה ואם מייסר אותנו הקב"ה בתקופה שכזו בה אין נביאים, פשיטא שמצפה הוא מאיתנו להתעוררות וחיווק עד כמה שדעתנו וכוחותינו - דלים וריקים מסוגלים ומשיגים.

נתמקד אנו בדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצרת ההתעוררות שהתקיימה השבוע - קול חוצב להבות אש בבכי ובזעקה: על מה אבדה ארץ - שואל הכתוב, כיצד יתכן שישאל אשר עמדו ברום המעלה נפלו כ"כ עד לכדי חורבן ביהמ"ק ויציאה לגלות, דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים לא פירשוהו - אומרים חז"ל, עד שפירשו הקב"ה בעצמו - על שלא בירכו בתורה תחלה, ופירש הב"ח על שלא היה לימוד התורה מתוך לב המבקש לידבק בהשם יתברך.

כך בתורה כך בתפלה וכך בבין אדם לחבירו - גם אם הכל בסדר והכל טוב אך היכן הלב, האם לא הגענו למצב בו עוסקים אנחנו בכל אברנו בעבודת ה' - הפה הידים והרגלים כולם שותפים בלימוד בתפלה ובהשתתפות בשמחת הזולת, הכל בכל - מלבד הלב!

מיהו יהודי - ראיתי פעם בשם הגר"ש פינקוס, הלא מציאות עם ישראל קיימת היתה כבר קודם קבלת התורה, מהי אם כן מציאות העצמית של היהודי?!

התשובה פשוטה וידועה אך עם שמיעת דברי אדמו"ר שליט"א התחדדה אצלנו ביותר - הלב היא היא מציאות היהודי - לב שמרגיש אחרת, לב שרוצה אחרת, לב ורגשות מסוג אחר.

ועתה - הכיצד נחזיר לעצמנו את הלב היהודי, ציטט פעם אדמו"ר שליט"א דברי המאור עינים (פר' יתרו) עה"פ וההר בוער באש עד לב השמים - ענין הב' לוחות שהוריד משה היה שהוריד לישראל לב... וזהו וההר בוער באש, כי הלא כה דברי כאש... עד לב השמים, עד שהיה להם לב לאביהם שבשמים.

והרי לא באותו זמן בלבד בער ההר באש, כי אם בכל שנה ביום מתן תורה חוזר ונייעור אותו מעמד - מגלים לנו הצדיקים, היו נכונים - בעוד יומיים זה קורה, שהוריד לישראל לב - לא נפספס את ההזדמנות.

עמודי אור

הרה"ק רבי זאב וואלף מז'טאמיר זי"ע

בעמח"ס אור המאיר

ה' סיון תקנ"ז

קענסטו טאקע זאגן – אם אומר הנך כך הרי שראוי אתה להנהיג את בני ישראל.

הרה"ק בעל ה'תולדות יעקב יוסף' ביקר פעם בעירו של רבינו – ז'טאמיר, היה זה בראשית שנות הנהגתו של רבינו בעוד שעדיין היה חידוש כאמור להיות 'מגיד' בדרכה של החסידות, כשבא רבינו לפני הרה"ק מפולנאה שאלוהו 'האתה הוא האברך שאומרים עליו שדורש דברי תורה בריבים?!' ויען רבינו בחיוב, ויוסיף רבי יעקב יוסף לשאלו 'הללוש עין הרע גם תוכל?!' ראשי כבד עלי, וינה רבינו את שני ידיו על ראש יוסף וילחש את מאמר הגמ' (ברכות ח. עה"פ בן פורת יוסף וגו' מזרעו דיוסף קא אתינא דלא שלטא ביה עינא בישא עד סוף המאמר בגמ' שם, מיד אורו עיני הרה"ק ויאמר לרבינו רואה אני שאכן יש בכוחך להאיר עיני עמו ישראל, בצאת רבינו מהבית הכרזי הקדוש מפולנאה 'אברך זה רשאי לדרוש דברי תורה בריבים!'

רביה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע הסתופף בצל רוב צדיקי דורו, אבל אצל רבינו לא הספיק לבקר, כשראה את הספה"ק 'אור המאיר' התאונן ואמר 'עס איז כדאי געוונן צו נעמען די פאנטאפל אין האנט, און גיין צו פיס צו אים – היה כדאי אפילו ללכת עם נעלי הבית ביד וללכת ברגל להכיר את רבינו'.

זכותו יגן עלינו

אלו יעמדה על הברכה שהשתתפו בהפצת אור רבוה"ק
הריד יוסף יהודה וואלף הי"ו
לרגל הולדת בתו בשנת תש"מ
ידידנו הרב ישראל ליזרוביץ הי"ו
ירושלים
בהזקקה והערכה לחברי המכון
זכות רבוה"ק יעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב

>>> המשך מעמוד הקודם

קודמת לעשיה, כי על ידי השמיעה וההתבוננות נמשך אף הגוף אחר השם יתברך ואינו מונע בעד הנשמה לעשות רצון יוצרה, אמנם באותו זמן נדרכו ישראל מאד ובאו למצב שנתגלה אור הנשמה ונתגבר על הגוף החומרי, וממילא היו יכולים להקדים העשיה לשמיעה.

על זה אמרו בגמ' (שם) שבאותה שעה יצתה בת קול ואמרה מי גילה רז זה לבני שמלאכי השרת משתמשין בו, כי המלאכים כל מציותם רוחנית ואין בהם כלל חלק גשמי שימנע בעדם מלקיים רצונו יתברך, וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, ולכך אצלם תמיד נעשה קודם לנשמע. בעת הזאת בעמדנו קודם חג השבועות, מצפים אנחנו ומבקשים מהשם יתברך שנוכח לקבלת התורה בבחי' נעשה קודם לנשמע, שיתגלה בנו אור הנשמה ונוכח למציאות חדשה של חיי נשמה למעלה מחומריות הגוף, שאו את ראש כל עדת בני ישראל, שנוכח לנשיאת ראש, שיהא הראש מרומם מעל כל הבלי עוה"ז, ונחיה באופן שהנשמה תשלט על הגוף ולא להיפך ח"ו. עתה בשלשת ימי ההגבלה עבודתנו לסלק מנפשנו כל רצונות וענינים זרים, ויהא רצוננו רק לראות את מלכנו, וזהו הכלי קיבול לקבל את התורה ביום נתינתה הבעל"ט.

יעזור השם יתברך שנוכח לטהר ולזכך האברים המח והלב להיות ראויים לקבלת התורה, ונוכח לכל ההשפעות בגשמיות וברוחניות ולביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

[יעזר דרעיין במדבר תשע"ז]

לאמירתו מזג הכוס של ברכת המזון ונתנו לידי רבינו, לאחר ברכת המזון שאל המגיד את רבינו מה הרגיש בשעה שקבל את הכוס מידו, השיב כי הרגיש שתי ידיים מונחים על ראשו, אמר לו המגיד כי שתי הידיים הם ידיו של אליהו הנביא שהסמיכו לראש בני ישראל.

הגם שרבינו כבר היה מגדולי תלמידיו של המגיד, עדיין המשיך להסתיר עצמו ועסק לפרנסתו כמוזג – 'שענקער', מתאמרי משמיה דהרה"ק ר' מרדכי מאליק כי לכאורה יפלא על קדוש עליון שכמותו ששקס בזה, וביאר שאמר כביכול להשי"ת 'אז איך האב רחמנות אויפן נשמה, איך שיינק איר, שיינק דוא איר אויך' – אני מעניק לנשמתו את כל צורכה, הענק גם אתה לה את כל צורכה, וזאת היתה פרנסתו.

למרות נסיונותיו הכבירים להסתיר את שגב מעלתו מעיני העם, עיני הבדולח של צדיקי הדור צדו את רבינו, הרה"ק ר' פינחס מקאריץ איקלע פעם לאכסנייתו של רבינו ושבת שם שבתו, רבינו שמשו במסירות ולא מש ממנו משך כל השבת, למוצאי שבת ירד רבינו אל המרתף להביא שכר, שאל הרה"ק על רבינו ואמר 'לבל תתמהו על שאלתי, ראיתי את אליהו הנביא ז"ל ע"כ רוכב על כתפו ומלמדו את האדרא קדישא', אף התבטא הרה"ק מקאריץ כי לימד את רבינו היאך להיות בבחינת עץ החיים.

הרה"ק ר' לייב שרה"ס – אף הוא הפליג במעלת רבינו והפציר במגיד הק' שלא יפרסם את שמו של רבינו בריבים כי רצה למנותו בין הל"ו צדיקים שציוה עליו רבינו הבעש"ט לפרנסם, כמו"כ הפליגו עוד רבים מהצדיקים ברום מעלתו כשהרה"ק 'השפאלער' זיידע' זי"ע מכנהו תחת אחד השיחים 'חכם הדור', ואילו הרה"ק מליאדי אמר עליו כי בעת ביאת המשיח יתעלה רבינו למדרגת הבעש"ט.

ולערב יחלף שלל

רבינו החל לדרוש בריבים דברי מוסר המלהיבים ליבות בני ישראל לאביהם שבשמים, זאת למרות שרבותנו הק' הבעש"ט והמגיד התנגדו עד כה בכללות לדרכם של המגידים, שהיו מייסרים את בני ישראל בחרצונות לשונותיהם בעוד שהם עצמם רוחצים בנקיון כפיהם ומסתפקים בכך שמייסרים אחרים... ע"כ עורר הדבר תמיהה בקרב בני היכלא, אבל לאחר שראו את זכות ליבו וכוונתו, הסכימו לכך וכדלהלן.

'הנה סהדי במרומים שאין כוונתי לדרוש לבד ולומר פרושים בדבריהם, כי לא לדרשה אתינא, כי אם מגמתי לעורר הלבבות, אשר מה מאד מהראוי להיות כל איש ואיש להיות ירא וחרד במורא ופחד, בהאיך אנפין יקום קדם מלכא עתה בחג העצרת, כלפי דברינו הנאמרים באמת אם חסר אחת מכל תנאים המבוארים שצריך לזכך ולקשות עצמו בימי הספירה, ולבנות קומת השכינה ואז ימנה בין כללות עם, לומר נעשה ונשמע כנוכח, ואם לאו הלא יעטה כמעיל בשתו, וכלימה יכסה פניו מלהרים ראש, ועדיין טומאתו עליו ח"ו מזהמתו'. אלו הדברים אשר כתב רבינו במאמריו לחג השבועות, ואידך פירושא זיל גמור.

עוד בימי חייו של המגיד הק' נהרו אליו תלמידים וחסידים אשר דבקו בו וחפצו לאור באור המאיר, מסופר כי רצה המגיד לבחון את תלמידו הגדול האם ראוי הוא אכן להנהיג עדה ולעורר את לבב עמו בית ישראל בדיבורי תשובה, אמר לו המגיד 'שמעתי שאתה אומר תורה, נו זאג', ענה רבינו בתורה כתיב (במדבר יד, לה) במדבר הזה יתמו ושם ימותו, במדבר הזה – ע"י הדיבור יתמו יכול האדם להגיע לתמימות, ושם ימותו – מיהו שייך נמי שע"י הדיבור יבוא למיתה ח"ו, הדברים הוטבו בעיני המגיד והפטיר 'אויב אזוי

פתח דברינו יאיר, כי לפלא הוא שבשונה מרוב רובם של תלמידי המגיד אשר ידוע בבירור יום הסתלקותם ומקום מנוחתם, הרי שרבינו עד עצם היום הזה לא נתאמת יום ושנת הסתלקותו אימתי היא, למרות שהגירסא המקובלת בקרב כותבי קורות הדורות היא כי נסתלק ביום ה' בסיון, מ"מ ישנם מנכדי רבינו המקובל אצלם יום הסתלקות רבינו ביום ט"ו אדר, וכן לגבי מקום מנוחתו שורת אי בהירות כאשר כמה מהמקורות מציינים את מקום מנוחתו בעיר איזוואניץ הסמוכה לז'טאמיר – בה התגורר רוב ימיו, אבל מפי השמועה נודע כי מנוחתו כבוד בז'טאמיר – באוהלו של הרה"ק ר' אהרן בעל ה'תולדות אהרן' זי"ע.

אף שנת הסתלקותו לוטה בערפל כשבמשך שנים חשבוהו לשנת תק"ס, וטעות היא כי בהסכמות שניתנו לספה"ק 'אור המאיר' שנדפס בריש שנת תקנ"ח הסמיכו המסכימים לרבינו את ברכת החיים בג"ע, ע"כ מסתבר כי נסתלק לכל המאוחר בשנת תקנ"ז.

לולא דמסתפינא ניתן לומר כי הלא השי"ת רצון יראוי יעשה, רבינו שבספרו מרבה לעורר בלבבנו את הנקודה הפנימית שלא נשכחה, וכמשה רבינו בדורו אשר לא ידע איש את קבורתו נתגלגלו הדברים ובעולם הגשמי לא נותר בידינו כי אם ספרו המאיר ללא שום לבוש גשמי של זמן ומקום, בינו נא זאת, הלא דבר הוא!

בבוקר יאכל עד

רבי מאיר – אחי הגאון בעל הנודע ביהודה היה אביו של רבינו, כמוכן שבית אביו בית מתנגדים היה כראוי לביתו של אחי הנודע ביהודה, ומסופר כי לאחד מאחיותיו היה בן יחיד עלם חמודות, ובעיצומו של יום השבת נקטף רח"ל בדמי ימיו ונתבקש לשיבה של מעלה, משך כל השבת עצרה האם בעד דמעוטיה, אך במוצאי שבת החלה בוכה ומייללת על מחמל עינה ואהוב נפשה, בעלה שהיה מגאוני המתנגדים רצה להרגיעה ולהשיב את נפשה, אמר לה בצחות דהלא אמרו חז"ל 'רוב בנים דומים לאחי האם', אם כן, אם בננו היה נשאר בין החיים שמה היה גדל כאיך 'ועולויל'... הוא רבינו שהסתפח לנחלת ד' באור החסידות.

מקודם שנתקרב רבינו לאור החסידות היה עשיר גדול ולא הרבה בעשיית חסדים בסוברו שביטול תורה היא, עד שפעם אחת הלך לרוחץ בנהר ואיבד את כל בגדיו עד שהוצרך לילך את כל הדרך עד למעזריטש הסמוכה, כשהוא לבוש בבליי סחבות, כשהגיע למעזריטש הרגיש בזה המגיד ציווה לחפשו ולהביא לו בגדים חדשים, וכשבא רבינו להודות למגיד הק' על הבגדים נענה המגיד ואמר 'זכי לא ביטול תורה היא?!' ומאז דבק ברבינו המגיד ונעשה לאחד מגדולי תלמידיו.

גודל מעלתו בעיני רבו עד למאד היתה, מסופר שפעם אחת ישבו תלמידי המגיד ושוחחו בדברי תורתו של רבם הק' שכידוע כל אחד שמע כפי שורש נשמתו, שלח להם המגיד שיחדלו מלדבר כי הדבר איננו מניח לו לישון, ואכן השתתקו מיד, אבל שוב שלח להם המגיד שאינם מניחים לו לישון, נענו ששוקטים הם, אמר המגיד למשמשו שיבדוק מה עושה הרה"ק ר' זאב, ואכן ראו ששוכב הוא במיטתו ומהרהר בדברי התורה שאמר רבו הק', מיד בקש ממנו המשמש להפסיק לחשוב, התלמידים האחרים נחלשה דעתם שמחשבתו של רבינו נגעה למגיד יותר מדיבורם, נענה המגיד ואמר בלשה"ק: א מבין אויף מיין תורה גוט, איז נאר ר' וועלוול ז'טאמירער – ר' זאב מז'טאמיר הוא המבין הטוב ביותר בדברי תורתו.

ונוראות מסופר כי אליהו הנביא הסמיך את רבינו, באחת הפעמים בהם הסב בסעודה אצל רבו המגיד הק', אמר המגיד לבני חבורתו הק' כי מוטל עלינו למחר סעודתנו ולברך ברכת המזון ונסמיך איש אחד מעמנו לרבי, ותיכף